

Марущак О.А.

Чернігівський державний технологічний університет

**РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ
У ГАЛУЗІ ПРАВ ЛЮДИНИ**

Положення про захист прав людини у міжнародному праві вперше з'явилися у Статуті Організації Об'єднаних Націй, стаття 55 якого ставить перед ООН завдання сприяти дотриманню прав і основних свобод людини. Наступним кроком стало прийняття 10 грудня 1948 року Генеральною Асамблеєю Загальної декларації прав людини, в тридцяти статтях якої перелічуються фундаментальні і загальновизнані права і свободи людини [2].

Принципи поваги до прав людини, закріплені в Загальній декларації прав людини, були в подальшому конкретизовані і посилені в міжнародних договорах. Наступними за важливістю після Загальної декларації прав людини ідуть Пакт про громадянські і політичні права і Пакт про економічні, соціальні і культурні права. Обидва прийняті 19 грудня 1966 року, вони вступили в силу в 1976 році після їх ратифікації 35 державами, і є обов'язковими для виконання державами-учасниками. Разом із Загальною декларацією прав людини ці два міжнародних Пакти складають так званий Міжнародний білль (хартію) про права людини [1, с. 402].

Запроваджене в Пактах розмежування прав людини на права «першого покоління» - громадянські і політичні, з одного боку, і «другого покоління» - економічні, соціальні і культурні права, з другого боку, має значення не лише для визначення структури міжнародних документів. Класифікація прав людини дозволяє конкретизувати характер зобов'язань держави, які кореспондують відповідним фундаментальним правам і свободам людини.

На нашу думку, ці права покликані визначати пріоритети як внутрішньої, так і зовнішньої політики будь-якої держави, і, відповідно, покладають на державу зобов'язання, перш за все, гуманістичного напрямку, як-то прийняття участі у діях міжнародного співтовариства на підтримання миру і забезпечення прав людини в «гарячих» точках світу.

Погляд на права людини як комплексне поняття, визнання їх неподільності і взаємозалежності знайшли своє підтвердження в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1977 року, в якій наголошується що «усі права й основні свободи людини неподільні і взаємозалежні; необхідно якнайшвидше розглянути питання про здійснення, поширення і захист як громадянських і політичних прав, так і економічних, соціальних і культурних прав і приділити їм однакову увагу; повне здійснення громадянських і політичних прав неможливо без здійснення економічних, соціальних і культурних прав» [3].

Однак, лише перелічення фундаментальних прав і свобод людини в численних міжнародних документах не може вирішити проблеми захисту прав людини до тих пір, доки не створено для цього необхідного контрольного механізму. Саме цей аргумент був використаний прихильниками ідеї створення міжнародного контрольного органу для захисту прав людини на регіональному рівні - в рамках Ради Європи.

Прийняття Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод 4 листопада 1950 року ознаменувало революції в розумінні і практиці захисту прав людини. Надання індивідам права особисто або колективно оскаржувати у міжнародному суді порушення прав людини, які вчиняються або допускаються державами, означає перший крок на шляху підвищення правового статусу окремої особистості – від національного до міжнародно-правового. При цьому суверенні права держав залишаються непорушними, але встановлюється новий міжнародно-правовий порядок, за яким дотримання фундаментальних прав і свобод людини розглядається не як внутрішньодержавне питання окремої держави, а як справа усього людства, кожної держави і кожної людини.

Саме цей гуманістичний потенціал прав людини почав реалізовуватися в Європі завдяки створенню системи прямого застосування норм Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод контрольними органами Ради Європи.

Під час розгляду скарг на дії держав, що є членами Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, Європейський суд не дає оцінки правильності застосування законів національними органами

влади, а дає оцінку про наявність чи відсутність порушення прав людини. Тим самим фундаментальні права і свободи людини виступають індикатором справедливості національного права. Таке, не позитивістське, тобто відірване від «писаного» національного права, застосування Європейською комісією і судом норм Конвенції під час розгляду конкретних справ про порушення прав людини в країнах, які є учасниками Конвенції, дозволило виробити спільне для європейської спільноти розуміння балансу інтересів людини, суспільства і держави [4, с. 522].

Розвиваючи «неписане право» з прав людини, Європейський суд з прав людини у своїй практиці неодноразово звертався до німецької концепції «*drittwirkung*» або «горизонтальної дії» конституційних норм. За цією концепцією, яка була розроблена в німецькій теорії конституційного права і підтверджена практикою Конституційного Суду Німеччини, положення Конституції поширюються не тільки на відносини між людиною і державою, а також на відносини між приватними особами. Таким чином, за цією концепцією на державу покладається не лише зобов'язання не порушувати права людини і сприяти їх ефективній реалізації, створюючи відповідні умови, а й забезпечувати їх дотримання іншими приватними особами. Правовою основою для такого підходу є стаття 1 Конвенції, в якій держави-учасники зобов'язалися «забезпечити кожному, хто перебуває під їх юрисдикцією, права і свободи, передбачені в розділі I цієї Конвенції» [4, с. 521].

Для України приєднання до Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод знаменує важливий крок на шляху до демократії, який стоїть в одному ряду з такими визначними подіями, як проголошення незалежності і прийняття Конституції.

Прийнявши 17 липня 1997 року Закон «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколу № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції», Україна визнала для себе обов'язковим дотримуватись і захищати права і свободи людини, проголошені в Конвенції. Визнання Україною юрисдикції Європейського суду з прав людини в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції, надає можливість кожному громадянину, який

вважає, що його права і свободи порушені, звернутися до цієї поважної інституції зі скаргою на державу Україну [5].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що права людини, закріплені у найважливіших міжнародних документах, закладають фундамент для демократії і суспільного прогресу, забезпечують сталий розвиток окремих індивідів і націй, покладають на держави відповідні обов'язки щодо їх поваги, забезпечення, ефективної реалізації і захисту; виступають мірилом справедливості національних законів, внутрішньої і зовнішньої політики держав, і, що дуже важливо, природні невід'ємні права людини охороняються міжнародним співтовариством.

Література:

1. Глушкова С.И. Прав человека в России: Учеб. пособие. - М.: Юристъ, 2005. - 494 с.
2. http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_010
3. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_283
4. Дженіс М., Кей Р., Бредні Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування: Пер. з англ. -К.: „АртЕк”, 1997. - 624 с.
5. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/475/97-вр>

Новак Е.А.

*Горовский государственный педагогический институт
иностранных языков*

ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА ПРОФЕССИИ УЧЕНИКАМИ СОВРЕМЕННЫХ ГОРОДСКИХ И СЕЛЬСКИХ ШКОЛ

На сегодняшний момент проблема профессионального самоопределения является одной из важнейших в плане становления человека как полноценного члена современного общества. Уже в школе перед учениками возникает необходимость выбора профессии и соответствующего учебного заведения, а также, в связи с общими социально-экономическими изменениями страны, готовность к

Міжнародна науково-практична конференція „Науков дослідження – теорія та експеримент” 2012”